

VULNERABILITATEA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE PUBLICĂ ÎN FAȚA SCHIMBĂRIILOR CLIMATICE ȘI A DEZASTRELOR NATURALE

Elena Vanica, Angela Paraschiv, Anatol Bulgac

Conducător științific: Angela Paraschiv², Anatol Bulgac²

Disciplina de epidemiologie, USMF "Nicolae Testemițanu"

VULNERABILITY OF THE PUBLIC HEALTH SYSTEM TO CLIMATE CHANGE AND NATURAL DISASTERS

Elena Vanica, Angela Paraschiv, Anatol Bulgac

Scientific adviser: Angela Paraschiv, Anatol Bulgac

Epidemiology Discipline, Nicolae Testemițanu University

Introducere. Începutul sec. al XXI-lea a fost marcat de schimbările climatice care au avut consecințe devastatoare asupra sănătății, afectând cca 1 miliard de populație la nivel mondial. Se estimează că, impactul bolilor infecțioase asociate dezastrelor naturale este extrem de mare, ca rezultat al haosului, supraaglomerării, limitării accesului la apă potabilă și alimente sigure, salubritate precară, compromiterea accesului la serviciile de sănătate etc. **Scopul lucrării.** Studierea situației epidemiologice și adaptarea sistemului de sănătate la schimbările climatice și dezastrele naturale. **Material și metode.** S-a efectuat un studiu descriptiv, retrospectiv a 21 de articole, rapoarte și documente din literatura de specialitate și de pe platformele web: PubMed, CDC, United Nations Climate Change and Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, publicate în perioada 2017-2023. **Rezultate.** Principalele maladii declanșate în ariile afectate de dezastrele naturale sunt: bolile diareice, în special holera; infecțiile respiratorii; hepatitele virale; malaria; meningita; rujeola etc. Încălzirea globală duce la extinderea speciilor de țânțari purtători de agenți patogeni ce contribuie la răspândirea unor maladii extreme ca, febrile Denque, Galbenă, Chikungunya, Zika. Poluarea atmosferică provoacă un șir de maladii pulmonare, alergii, cancer. Reapar boli care se aflau în faza de eradicare, precum poliomielita. Conferința ONU, privind schimbările climatice din 2023 (UNFCCC COP 28), a accentuat importanța acțiunilor unanime pentru stoparea fenomenului dat, menționând că criza climatică este criza sănătății globale. **Concluzii.** Catastrofele naturale sunt un risc real pentru sănătatea publică, având un efect transfrontalier de răspândire al bolilor infecțioase și necesită investiții în dezvoltarea și implementarea unor politici durabile de gestionare a riscurilor și consecințelor dezastrelor naturale. **Cuvinte-cheie:** epidemie, sănătate publică, schimbări climatice.

Background. The beginning of the 21st century has been marked by climate change which has had devastating consequences on health, affecting about 1 billion people worldwide. It is estimated that the impact of infectious diseases associated with natural disasters is extremely high, because of chaos, overcrowding, limited access to safe drinking water and food, poor sanitation, compromised access to health services, etc. **Objective of the study.** To study the epidemiological situation and the adaptation of the health system to climate change and natural disasters. **Material and methods.** A descriptive, retrospective study of 21 articles, reports and documents from the literature and web platforms was conducted: PubMed, CDC, United Nations Climate Change and Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, published between 2017-2023. **Results.** The main diseases triggered in areas affected by natural disasters are diarrheal diseases (especially cholera); respiratory infections; viral hepatitis; malaria; meningitis; measles, etc. Global warming is leading to the spread of new species of mosquitoes carrying pathogens, which contribute to the spread of extreme diseases such as dengue, yellow fever, chikungunya and Zika. Air pollution causes a host of lung diseases, allergies and cancer. Diseases that were in the process of being eradicated, such as polio, are re-emerging. The UN Conference on Climate Change in 2023 (UNFCCC COP 28) emphasized the importance of united actions to halt climate change, stating that the climate crisis is the global health crisis. **Conclusions.** Natural disasters are a real risk to public health, with a transboundary effect of spreading infectious diseases, and require investment in the development and implementation of sustainable policies to manage the risks and consequences of natural disasters. **Keywords:** epidemics, public health, climate change.